

Başarılı Kent Parkı Planlama ve Yönetimi Yaklaşımının Teardrop Park (New York) Örneğinde Araştırılması

DOI: 10.26466/opus.354010

*

Banu Öztürk Kurtaslan*

*Doç. Dr., Selçuk Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Peyzaj Mimarlığı bölümü, Konya /Türkiye
E-Posta: bkurtaslan@gmail.com ORCID: [0000-0002-4562-0735](https://orcid.org/0000-0002-4562-0735)

Öz

Kamusal alan olarak yüzyıllardır toplumlara doğayı duyumsama ve rekreasyon olanağı sağlayan parklar, bu işlevleri dolayısıyla özellikle kentsel ortamlarda giderek daha da artan bir öneme ve değere sahip olmuşlardır. Kültürel değerler, politik ve sosyo-ekonomik yapı ile biçimlenen kent parkları, bu nitelikleri ile sosyal değişimlerle biçimlenmiş ve aynı zamanda onların yansıtıcısı olmuşlardır. Kent parklarının birey ve toplumlara daha yararlı olabilmesi adına pek çok araştırma yapılmış ve bir takım ölçütler belirlenmiştir. Bu çalışmada Harnik'in (2003) bu anlamda "başarılı" olarak nitelendirilebilecek kent parkları için belirlediği 7 ölçüt irdelenmiştir. Ardından, çağdaş bir peyzaj mimarı olan Michael Van Valkenburgh ve ekibi tarafından tasarlanmış olan Teardrop Park bu yedi ölçüt açısından değerlendirilmiştir. Bu değerlendirmeler doğrultusunda, Teardrop Park'ın, "başarılı" bir kent parkı olduğu söylenebilir. Ekolojik tasarım anlayışı ile tasarlanıp yönetilen park, rekreasyonel etkinlikler açısından her yaş grubuna yönelik etkinliklerle aktif bir park niteliğindedir. Ayrıca park, engelli bireyler için tamamen erişilebilir niteliktedir.

Anahtar Kelimeler: Kent parkı, başarılı kent parkı, Teardrop Park, Battery Park City Parks, MVVA Associates

Investigating the Successful Urban Park Planning and Management Approach on the Sample of Teardrop Park- New York

DOI: 10.26466/opus.354010

*

Abstract

Parks which provide opportunities to feel the nature and recreation for centuries, have gained increasing importance and value with the opportunities they offer, especially in urban areas. Urban parks that are formed by cultural values, political and socio-economical structures of the societies are formed with social changes and with these qualities, they also became the reflectors of them. Some criteria have been determined for urban parks to be more useful for individuals and societies and some studies have been carried out. In this study, Harnik's (2003) seven criteria which have been determined for the parks considered as successful were investigated. After that, Teardrop Park which is designed by Michael Van Valkenburgh and his team has been investigated in terms of these seven criteria. Through these evaluations it can be said that Teardrop Park is a successful urban park. The park which has designed and is being managed with the ecological approach is an active park which is addressed to all age groups. However, park is completely accessible for disabled people.

Key Words : *Urban park, successful urban park, Teardrop Park, Battery Park City Parks, MVVA Associates*

Giriş

Kentleşmenin kendisi kadar eski olan kamusal açık alanların planlanması ve tasarımı felsefe, sanat, din, kişisel ve toplumsal tercihler, ekonomi, ekoloji vb. pek çok girdiyi içeren disiplinlerarası bir çalışmadır (Cheryl, 1994). Bu bağlamda kentliye temel olarak “doğa”yı ve “rekreasyonu” sunan parklar da tarih boyunca değişen dinamiklerin etkisiyle oluşturulmuş ve kullanılmışlardır. Dolayısıyla parklar, diğer kamusal alanlarda olduğu gibi farklı toplumların doğa ile olan ilişkilerinin, rekreasyon ve doğa anlayış ve yaklaşımlarının yansımaları

olmuştur. Kamusal yeşil alan olarak, kent parklarına ilişkin en önemli konu, onların sosyal konseptleridir; bu anlamda parklar sosyal birleşmeyi destekleyen niteliktedirler (Peters et. al. 2010) (Kale, 1990). Sosyal yapıyı şekillendiren politik, kültürel ve ekonomik faktörlerin etkilemesiyle, park tarihi boyunca yeni park tipleri ortaya çıkmıştır. Conway (1991)’e göre, parklarda olan şeyler toplumda olan şeyleri yansıtır. Başka bir deyişle, kamusal alan olarak parklar ve diğer yeşil alanlar sosyal değişimin bir ifadesi olarak görülebilirler (Amin 2006). Parkların orijini avlanma alanlarının kamulaştırılmasına dayanmaktadır (Botkin and Keller, 1995). Amerika’da ve Avrupa’nın büyük endüstri kentlerinde parklar köklü bir geçmişe sahiptir. İki kıtada XIX. Yüzyıl’ın ikinci yarısında oluşan park hareketi, batı toplumlarının açık alanların, hızlı gelişen endüstri kent sakinlerinin fiziksel ve sosyal sağlığı ile canlılıkları için önemini fark etmeleriyle başlamıştır (Shuyler, 1986). 1800’lü yıllarda yaşanan “Municipal Park Dönemi”nde bütün parklar kamusal kullanıma açık değildi. “Park As a Pleasure Ground” (1850-1890) döneminde parklar çevresel krize karşı bir yanıt olarak oluşturulmuşlardır. Bunu izleyen “Reform Park” döneminde (1890-1930) parklar en geniş nüfusa hizmet etmek için yoğun nüfuslu alanlarda oluşturulmuştur. Bu dönemden sonraki dönem rekreasyonel kullanımların çağıdır (recreation facility era, 1930-1960). Bu dönemde parkların gelişen orta sınıfın talep ve beklentilerine yanıt verebilecek hizmetleri içermesi bekleniyordu. “açık alan sisteminin bir parçası olarak park” (parks as a part of open space system) Dönemi’nde ise (1960 ve sonrası) parklar açık alan sistemi içerisinde rekreasyonel ve ekolojik birer değer olarak görülmüştür (Cranz and Boland 2004) (Cranz, 1991).

Kent parklarına ilişkin en son yaklaşımlar, değişen toplum gereksinimleri ile kent-doğa yaklaşımlarına yanıt olarak parkın form ve fonksiyonlarını değiştirmiş ve geliştirmiştir. Amerika'da ve diğer batı kentlerinde park konseptinin yeniden değerlendirilmesine yol açan pek çok unsur ortaya çıkmıştır parklar banliyölerden kent merkezlerine taşınmış, re-vitalizasyon (canlandırma) ve re-development (geliştirme, iyileştirme) kavramları kapsamında restore ederek yeni işlevler sunmaya başlamıştır. Değişen yaşam pratikleri ve boş zaman davranışları yeni rekreasyonel olanakların ve programlamaların oluşumuna yol açmış, doğanın yeniden yorumlanması ile park planlama ve tasarımında "ekoloji" kavramı gündeme gelmiş, parklar çevresel restorasyona olanak tanıyan alanlar olarak ortaya çıkmıştır. Parkların gelişim sürecindeki dönemlerin her biri ekolojik değil, ağırlıklı olarak sosyal unsurlarla şekillenmiştir (Panagopoulos, 2008). 1990'ların sonunda sürdürülebilir park kavramı ortaya çıkmıştır ve üç genel unsuru barındırmaktadır:

- kaynakların devamı bakımından kendi kendine yeterlilik
- park sınırlarının dışındaki büyük kentsel problemleri çözebilme
- parkta ve diğer kentsel peyzajlarda "yönetim" ve "estetik" için yeni standartlarla buluşmak (Cranz and Boland 2004).

Ülkemizde de başarılı kent parkları oluşturmak için gerekli olan kalite ölçütleri konusunda bir takım akademik çalışmalar yapılmıştır. Bunlardan, Yıldızcı ve Yücel (2006)'ya göre kent parkları ile ilgili kalite kriterleri şunlardır:

- Aktivite ve kullanımlar (çeşitlilik)
- Ulaşılabilirlik ve okunaklılık
- Konfor ve imaj (güvenlik ve bakım)
- Sosyallik (sahiplik hissi)

Çınar (2008)'e göre ise kent parklarının kalite ölçütleri

- yaşam konforu (antropometrik uygunluk, uygulama tekniği, alan büyüklüğü, bakım)
- psikolojik uygunluk (çekici-itici, sessiz-canlı vb.)
- erişilebilirlik (psikolojik, görsel ve fiziksel)

olarak belirlenmiştir

Kent parklarına planlama ve yönetim kapsamında yaklaşan görüşlerden biri olan Harnik (2003)'e göre mükemmel bir kent parkı planlamak için 7 ana ölçüt mevcuttur. Bunlar:

1. Açık bir amaç ifadesi (a clear expression of purpose): Parkı planlayan kuruluşun parkın planlanmasındaki amaçları yazılı olarak ifade ettiği yasal bir talimatname olmalıdır. Amerika Birleşik Devletleri'nde büyük park acentalarının % 80'inde bu amaç belirlenerek planlama yapılmaktadır. Bu kapsamda bir raporla park planlamanın misyonu belirtilir ve yönetsel, finansal ve politik baskılar karşısında belirlenen amaç ve hedeflere ulaşıp ulaşılmadığı periyodik olarak takip edilir. Ayrıca parkı planlayan departman parkın sistemini, programını, bütçesini ve amaçlara uymada ne kadar başarılı olduğunu yıllık raporlarla özetleyerek halkı bilgilendirir. Söz konusu bir parkın planlama ve tasarımındaki öncelikli amaçlar, kentsel mekân-kent-bölge ya da ülke ölçeğinde kimlik oluşturmak, lokal özelliklere göre gereksinimler ve talepler doğrultusunda rekreatif etkinlikler oluşturma, doğa koruma gibi amaçlar olabilir.

2. Devam eden planlama yaklaşımı ve katılım (ongoing planning and community involvement): Parkın başarıya ulaşabilmesi için bir master planı olmalı, bu plan sürekli olarak takip edilmeli ve en çok 5 yılda bir yenilenmelidir. Beş yıl kısa bir süre olarak görülse de, kentsel ve sosyal koşulların ne kadar hızlı değiştiği unutulmamalıdır. Bu süreçte işe güçlü ve resmi olarak bağlayıcı olan aktif bir katılım gereklidir. Parklar ve programları kendilerini yenilemeli, monotonlaşmamalı ve demode olmamalıdır. Parkın sürdürülebilirliğinin sağlanması için katılım şarttır. Sivil toplum kuruluşları, kamu kuruluşları ve bireyler ölçeğinde olabilecek katılım sürecinde problem, gereksinim ve beklentiler belirlenmelidir. Özellikle parkta temizlik, bitki dikimi gibi etkinliklerin gerçekleştirilmesinde sivil katılım parkın ekolojik, ekonomik ve sosyal sürdürülebilirliğinin sağlanması açısından ve aynı zamanda toplumsal gelişim açısından da büyük önem taşımaktadır. Sivil toplum kuruluşları ve özel sektör kuruluşları ile de desteklenen katılım, kendi kendini denetleyen bir sistemin oluşumunu sağlayacaktır.

Çağdaş kent parkı tasarımı yaklaşımları konusunda halkın planlama ve yönetim süreçlerine katılımı da oldukça kritik bir konudur. Bugün pek çok batı kentinde bu süreçlere halkın katılımı sağlanmaktadır (Oğuz, 1998). New York Kenti'nde sunulan olanaklar ile halk gönüllü kuruluşlara

ve vakıflara katılabilmekte, New York Kenti Park ve Rekreasyon Departmanı'na (New York City Department of Parks and Recreation) bağışta bulunabilmekte, parkın bakım ve işletilmesi ile ilgili konularda katılım sağlayabilmektedir. Parktaki rekreasyonel faaliyetler, parka ulaşılabilirlik vb. konularda internet üzerinden park kullanıcılarına güncel anketler uygulanmaktadır.

3. Yeterli alan, personel, ekipman ve finans: Parkın büyüklüğü hem içerisinde yer alan: etkinlikler açısından uygun olmalı, hem de kent yeşil alan sistemi içerisinde ölçü ve konum açısından katkı sunabilmelidir. Küçük parklara gereğinden fazla aktivite yerleştirilmemelidir. Aynı zamanda aşırı büyük alanlarında kontrolü giderek zorlaşır. Parkın yönetiminde güvenlik, temizlik, peyzaj kontrolü, bilgi edinme gibi konularla ilgilenecek düzenli ödeme yapılan uzman bir kadronun varlığı gereklidir, bu durum maliyeti de azaltan bir unsurdur.

Her parkın içerisinde yer alan doğal kaynakları, tarihi özellikleri, peyzaj, sanat eserleri ile birlikte parktaki bitki, donatı, sanat eseri gibi elemanların envanteri de yönetim ekibinde mevcut olmalıdır. Park işletmeye açıldığında parkın bakımı ve için gerekli ekipman da hazır bulunmalıdır.

Park yönetiminin bütçesini iyi yönetmesi ve akılcı kullanması gereklidir. Bu açıdan özel şirketlerle işbirliği içinde olmalı, özel kampanyalarla varlıklı insanlar için bağış yapmayı özendirici hale getirmelidir. Ayrıca kamu dostu pazarlama etkinlikleriyle de ek gelir sağlamanın yoluna gitmelidir (Harnik 2003).

4. Eşitlikçi erişim: Yaşayan bir parkın ve park sisteminin en önemli gereklerinden biri fiziksel, dinsel, ırksal ve maddi farklılık gözetmeksizin her grup kullanıcıya açık olmasıdır. Parkta düşük gelir grubunun da yararlanabileceği etkinliklere yer verilmelidir. Parka fiziksel erişim kolay olmalı, gerektiğinde parka toplu taşımla rahatça erişilebilmelidir. Parkın konumu belirlenirken kentin ulaşım planlaması göz önünde bulundurulmalı, parka ulaşım toplu taşımla desteklenmelidir. Yoğun yerleşim bölgelerinde parka yaya erişimi süresi 10 dakika, daha az yoğun yerleşim bölgelerinde ise bisikletle erişim 10 dakika olmalıdır. Ulaşımında su yolları, tren yolları, geçiş vermeyen tren ve üst geçişler göz önüne alınmalıdır (Harnik 2003).

5. Kullanıcı memnuniyeti: Parkın cazibesi ve bununla ilişkili olan yüksek kullanım oranı kullanıcı memnuniyeti ile doğru orantılıdır. Kullanıcının demografik yapısı ve ikâmetgâhına, mevsim, gün, saat dilimi ve aktivite türüne göre, kullanımın azaldığı noktalarda iyileştirmeler yapılmalıdır. Parkı kullanan ve kullanmayan bireylerle zaman zaman yapılan mülâkatlar kullanıcı memnuniyetinin düzeyini belirlemekte etkili olacaktır.

6. Güvenlik, emniyet ve konfor: Kent parkı açık bırakılan çukurlar, kırık kent mobilyaları, yıpranmış çocuk oyun grupları, yerinden çıkmış kaplama malzemeleri, tehlike arz eden elektrik kaçakları gibi emniyet tedbiri alınmamasından dolayı ortaya çıkan beklenmedik kazalara karşı güvenli olmalıdır. Ayrıca bakımsız parklar kullanıcı için câzip olmamaktadır. Kent parklarının yer seçimi, parkın her biriminin izlenebilirliği, üniformal personel varlığı ve giriş noktalarında güvenlik kontrolü suç oranını etkilemektedir. Parkta kadınların, yaşlıların ve çocukların kullanımının azlığı parkın güvenilirliği açısından sorgulanmasını gerektirir. Yaşayan alanların tenha ve ıssız alanlara kıyasla daha güvenli olduğundan, parkta aktivite çeşitliliği yoluyla bir canlılık oluşturmalıdır (Harnik 2003).

7. Parkın kendi sınırları dışına taşan ve kent için sağladığı faydalar: Parkın sağladığı ekolojik faydalar (atmosfer, toprak ve su üzerindeki olumlu etkiler, biyolojik çeşitliliği destekleme vb.), içerisinde bulunduğu çevreyi ekonomik açıdan canlandırması, yürüme koşma vb. diğer fiziksel aktivitelerle, obezite, şeker gibi hastalıkların iyileştirilmesinde etkili olmak, doğal elemanların yer aldığı gerçek bir mekânda “dış mekân derslikleri” şeklinde geliştirilmiş eğitim-öğretim fırsatları oluşturmak, kentsel turizme katkıda bulunmak, kentte trafik ve gürültüden uzak ve nefes alma olanağı sağlayan doğal alanlar sunmak, sağladığı dinlenme ve rekreasyon olanakları ile yenilenmiş ve üretken bireyler oluşturmak ve dolayısıyla iş yaşamında artan bir canlılık oluşturmak kentsel mekânda bir imaj ve kimlik oluşturmak ve gibi faydalardır (Harnik 2003).

Materyal ve Yöntem

Araştırmanın materyali; yönetim ve planlama açısından başarılı kent parkı olan ve New York Kenti'nde önemli bir konumda yer alan "Teardrop Park'tır. Park 2009 yılında Amerikan Peyzaj Mimarlığı Topluluğu tarafından "ASLA 2009 Professional Awards" ile ödüllendirilmiştir (ASLA Professional Awards, 2017). Bu kapsamda veriler yerinde yapılan gözlemler ile, "New York Kenti Park ve Rekreasyon Departmanı (NY-PRD)", kâr amacı gütmeyen bir kuruluş olan "Battery Park City Parks" ve parkın tasarımını yapan peyzaj mimarı Michael Van Valkenburg ile yapılan görüşmelerden yararlanılmıştır. Başarılı bir şekilde planlama ve yönetim için gerekli ölçütlerin belirlenmesinde çeşitli literatür irdelenmiş, bunların içerisinde en kapsamlı olan ve Peter Harnik tarafından belirlenmiş olan ölçütler ele alınmıştır. Harnik (2003)'ün belirlediği bu ölçütler bir kent parkının ekonomik, ekolojik ve sosyal sürdürülebilirliği için gerekli koşulları içermektedir. Bu çalışmada Teardrop Park söz konusu ölçütler çerçevesinde değerlendirilmiştir.

Bulgular

Teardrop Park New York Kenti ve Cambridge (Massachusetts)'de ofisleri olan ve MVVA (Michael Van Valkenburgh Associates, Inc.) olarak adlandırılan peyzaj mimarlığı firmasının başkanı olan Michael Van Valkenburgh tarafından tasarlanmıştır.

Valkenburg'un New York'taki çarpıcı projelerinden biri olan Teardrop Park 30 Ekim 2004 yılında resmi olarak açılmıştır. Park kentte "Battery Park City" bölgesinin kuzey ucunda yer almaktadır. 1,75 acre (0,71 hektar) alana sahip olan park çok katlı lüks konutlarla çevrilidir. Küçük bir "avlu benzeri park" olan Teardrop Park neredeyse simetrik ve çevreleyen her bir cadde (Murray- Warren ve North End Caddeleri) ile bağlantılı dört adet giriş ile Hudson Nehri kıyı kordonu tarafından biçimlenmiştir. Park güney Manhattan'da "Ground Zero (11 Eylül 2001 tarihinde yıkılan Dünya Ticaret Merkezi'nin bulunduğu nokta)" noktasından iki blok uzakta yer almaktadır. Parkın konumuyla ilgili en önemli konulardan biri de yeni

gelişen yoğun konut alanı içerisinde olmasıdır. Prensipite konut sakinlerine hizmet eden park, kent halkı tarafından sıklıkla kullanılan bir çekim merkezidir (Şekil 1 ve 2) (Bpcparks 2017).

Harnik (2003)'ün belirlediği ölçütler bir kent parkının ekonomik, ekolojik ve sosyal sürdürülebilirliği için gerekli koşulları içermektedir. Teardrop Park bu ölçütler açısından irdelendiğinde şu sonuçlara ulaşılır:

1. Açık bir amaç ifadesi (A clear expression of purpose): NYPRD (New York Kenti Park ve Rekreasyon Departmanı) tarafından Teardrop Park'ın tasarım aşamasında, parkın planlama ve tasarımına ilişkin amaçlarını, vizyonunu içeren yasal bir talimatname hazırlanmıştır ve söz konusu amaçlara ulaşıp ulaşılmadığı, parkın bütçesi gibi konular periyodik olarak izlenmekte ve rapor edilmektedir. Valkenburg'un Teardrop Park'ı tasarlamadaki temel dayanağı müşterinin New York Eyaletinin doğal peyzajını andıran naif bir park konusundaki beklentisi idi. Bu amaçtan yola çıkarak çocuklara keşif ve eğlence olanağı sunacak pasif oyunlar oluşturmak, aynı zamanda yetişkinler ve yaşlılar için de benzer kullanımlar sunmak, hemen komşu alanda ve Hudson Nehri kıyısında yer alan Rockefeller Park'a alternatif olarak çok fazla aktif rekreasyona yer verilmeden natüralistik bir tasarım yapmak hedeflenmiştir. Burada, insanların Manhattan'ın büyük bir kısmına ve hatta New York Kenti'nin geri kalanına zıt olabilecek bir alana özlem duyabilecekleri düşüncesi ile bir vaha oluşturulmuştur (Valkenburgh 2010). Parkın başlangıçta bir hedeyten yola çıkılarak tasarlanması onun sosyal sürdürülebilirliği için önemli bir adım olmuştur.

2. Devam eden planlama yaklaşımı ve katılım (ongoing planning and community involvement): Teardrop Park'ın master planı sürekli olarak izlenmektedir, bununla birlikte açılış tarihi olan 2004 yılından beri parkta herhangi bir değişiklik yapılmamıştır. Park projesi "açık buluşma" şeklinde halk katılımı sonucu iki kez revize edilmiştir (Valkenburgh 2010). Parkta her yaş grubuna hitap eden ve parkın bakımına destek niteliğinde gönüllülük etkinlikleri mevcuttur. Bu etkinlikler Battery Park City Parkları Koruma Kurulu tarafından organize edilmekte, broşür, web sayfası, afiş uygulamalarıyla halka duyurulmaktadır.

Şekil 1. Teardrop park planı (Berrizbeitia, 2009).

3. Yeterli alan, personel, ekipman ve finans: 0,71 ha büyüklüğündeki bir avlu niteliğindeki Teardrop Park kendisini dört taraftan kuşatan gökdelen biçimindeki ezici konutların etkisiyle daha da küçük algılanmasıyla birlikte, içerisindeki etkinlikler için elverişli büyüklüğe sahip bir parktır. İçerisinde yer alan etkinlikler (oyun, dinlenme, eğitimsel etkinlikler, küçük kutlamalar, uçurtma uçurma, dans, yoga, satranç, diğer sanatsal ve kültürel etkinlikler vb.) parkın büyüklüğüyle uyumludur. Park departmanında hortikültür, bakım, park programlama ve yönetim departmanları olmak üzere dört uzman ekip görev yapmaktadır (Bpcparks 2017). Parkın bakımı için gerekli olan ekipman konusunda eksiklik yoktur. Parkta yer alan donatı, bitki gibi elemanların envanteri departmanda mevcuttur.

Parkın bakımı ve işletilmesi için gerekli finans büyük ölçüde bağışlardan elde edilmektedir. Bununla birlikte bölgede yaşayanlardan alınan vergiler, otopark gelirleri, park programında yer verilen ücretli etkinlik-

lerden ve üyeliklerden sağlanmaktadır. Etkinliklerin organizasyonu konusunda yakın çevredeki okullarla, gönüllü kuruluşlarla, vakıflarla ve özel kuruluşlarla işbirliği yapılmaktadır (Huxley 2010).

Şekil 2. Teardrop Park'ın çevre binalardan görünümü (Pinterest 2017).

4. Eşitlikçi erişim: Parkın yaşlı-genç her yaş grubundan ve her gruptan insana ve etkinlikler hitap eden alanlar ve kullanımlar organize edilmiştir. Prensipte park çocuklar için tasarlanmıştır fakat çocuklar daha büyük kardeşleri ile birlikte ya da kimi zaman bağımsız olarak alana gelen yetişkin ve yaşlılar da parkta sıklıkla gözlemlenmektedir (Şekil 3 ve 4). Parkta kullanıcılar bir simbiyoz oluşturabilmekte, düşük gelir grubunun da yararlanabileceği etkinliklere de yer verilmektedir. Park tamamen engelliler için erişilebilir özelliktedir.

Park Manhattana Adası'nda prestijli bir konumdadır. Ground Zero, Özgürlük Heykeli ve Ellis Adası feribot Limanı'na çok yakın bir konumdadır. Turistik açıdan bir cazibe merkezi olan Battery Park City Bölgesi'nde yer alan parka metro ile kolayca ulaşılabilmektedir. Parkın etrafı

caddelerle çevrili parka toplu taşıma yanında özel araçla da rahatlıkla ulaşılabilir. Parkın dört farklı girişi insanlar için farklı tercihler sunmaktadır. Ayrıca komşu caddelerde parka ulaşımı destekleyen iki adet otopark mevcut. Parka ulaşımında geçişe izin vermeyen tren yolu, üst geçit gibi engeller yoktur.

Kullanıcı memnuniyeti: Parkın cazibesi ve yüksek kullanım oranı ile direkt ilişkili olan kullanıcı memnuniyeti konusunda yapılan çalışmalarda genel olarak parkın temizliği, ulaşım kolaylığı, güvenlik, hem kalabalığa hem de sakinliğe olanak verebilecek alternatif alanların varlığı, temiz hava, peyzaj kalitesi, iyi yönetim ve sunduğu rekreasyonel etkinlikler belirleyici olmaktadır (Huang 1996). Battery Park City Park Koruma Kuruluşu ile yapılan görüşmelerde ve alanda bire bir yapılan gözlemlerde parkın gerek organize kamusal programlar yoluyla, gerekse bireysel ve bağımsız olarak kullanıldığı bilgisi edinilmiştir.

Parkın bulunduğu bölgede toplu taşıma olarak raylı sistem kullanılmaktadır, çevre caddelerde trafik yoğunluğu yoktur; yakıt olarak doğal gaz kullanılmaktadır; bu nedenle çevrede hava kirliliği yoktur. Parkın etrafı kuşatılmış olduğundan daha serin ve rüzgârlı bir mikroklimaya sahiptir. Parka ulaşımında sorun yoktur, güvenlik önlemleri mevcuttur. Park temizdir, parkta hem canlılık hem de dinginlik sunan ortamlar oluşturulmuştur.

Parkı cazip hâle getirmek için girişler içeriye derin bir perspektif verecek biçimde tasarlanmış, boyutları küçük olan parkta topografyadaki hareketle, parkı ikiye bölen ve aynı zamanda bir tünelle bağlayan duyum zenginliği sağlayan doku ve peyzaj elemanlarıyla (kaya formasyonları, su, kum, buz, bataklık vb.) daha büyük bir alan etkisi oluşturulmaya çalışılmıştır (Şekil 5 ve 6). Parkta kent halkının beklentisinde cevap verecek şekilde naif bir natüralistik peyzaj oluşturulmuştur. Fazla güneş almayan parkta aydınlık bir etki oluşturmak için konutların çatılarına yapay güneş pilleri yerleştirilmiştir.

Özellikle yaz aylarında çocuk oyun alanındaki su oyunları dev kaydırak ile parkın kuzey kısmında yer alan keşif ve macera alanları çocuklarca yoğun olarak kullanılmaktadır. Yine kuzey kısımdaki çim alanın alanı kuşatan yürüme izleri de çocuklar kaykay ve bisiklet kullanmakta, büyük çim alanda ise hayalî ya da pasif oyunlar oynamaktadırlar (Şekil 7).

Şekil 3. Parktaki etkinliklerden bir görünüm (Panagianos 2015).

Şekil 4. Parkta haftalık çocuk etkinlikleri (Bpcparks 2016).

Parkta öğretmen ve öğrenci odaklı eğitici etkinliklere sıklıkla yer verilmektedir. Park engelli ve yaşlılarca da sıkça kullanılmaktadır (Bpcity parks 2010).

Şekil 5. Park girişlerinden bir görünüm (Orijinal 2010).

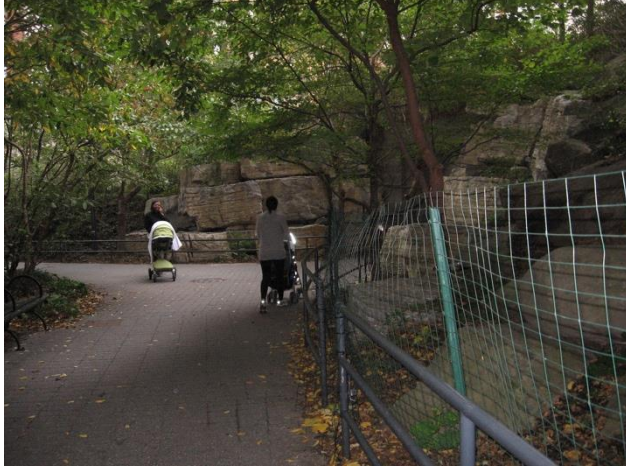
Şekil 6. Park içerisindeki ayırıcı duvarın içerisinde geçen yaya tüneli (Orijinal 2010).

Parkta zaman zaman gerek internet ortamında gerekse yüz yüze görüşmeler şeklinde anketler uygulamak yoluyla kullanıcı memnuniyeti sorgulanmaktadır. Parka ilişkin bütün bu verilere dayanarak anlamda parkın iyi yönetilen ve peyzaj kalitesi yüksek bir park olduğu söylenebilir. Bu da beraberinde kullanıcı memnuniyetini getirmektedir.

Şekil 7. Park içerisindeki çocuk oyunlarına bir örnek (Orijinal 2010).

6. Güvenlik ve emniyet ve konfor: Teardrop Park'ta güvenlik görevlileri mevcuttur ve park gece iyi bir şekilde aydınlatılmaktadır. Parkta özellikle, kadın ve çocukların yoğun kullanımı ile yaşlı kullanımı alanın güvenli olduğunun göstergelerinden biridir (Şekil 8). Parkın ve içerisinde yer alan donatıların periyodik bakımları yapılmaktadır, bunlarla ilgili güvenliği tehdit edecek unsurlar gözlemlenmemiştir. Parktaki aktivite çeşitliliği de güvenliği artıran bir unsurdur. New York Park ve Rekreasyon Departmanı park ve rekreasyon alanlarında rastgele zamanlarda, katı kriterlerle, sıklıkla teftişler yapmaktadır. Fotoğraf makineleri ve kameralarla; dört bin'e yakın eğitimli müfettiş bu alanları dolaşıp yerinden oynamış vidalar, soyulan boyalar, cam kırıkları, duvar yazıları, yürüyüş alanlarının, park genelinin temizliği gibi on altı farklı kriter üzerinden parklara puan vermektedir ve bu puanlar park işletmecileri ve idareciler arasında yapılan toplantılarda değerlendirilmektedir (Valkenburgh 2010)(Huxley 2010).

Şekil 8. Çocuklu kadınların parkı kullanımı (Orijinal 2010).

7. Parkın kendi sınırları dışına taşan ve kent için sağladığı faydalar:

Parkların ve diğer yeşil alanların kente sunduğu genel ekolojik katkıların yanında, Teardrop Park'ta bu açıdan bir takım özel önlemler alınmıştır. Örneğin parktaki oyun alanında yer alan fiskiyelerde ve parkın sulanmasında da çevre binalardan elde edilen dönüştürülmüş su kullanılmaktadır. Parkın bitkisel tasarımda iklimle uyumlu yerel ağırlıklı bitki türleri tercih edilmiştir. Bu yerel bitki türleri yerel faunayı ve biyolojik çeşitliliği desteklemektedir. Ayrıca parkta yer alan yapısal elemanlarda bölgeye ait çağdaş metot ve materyaller kullanılmıştır. Park, Manhattan Adası'nda neredeyse kesintisiz olarak planlanmış kıyı yeşil alan koridoruna komşu ve onun bir uzantısı pozisyonundadır.

Park, ekonomik anlamda bölgeye değer katmış, canlandırmış, yakınında yer alan taşınmazların değerlerinde artış sağlamıştır.

Park kent halkına sunduğu çeşitli ve "bpc parks koruma kuruluşu (Battery Park City Parks Conservation)" tarafından yönetilen organize etkinlikler ile halkın bedensel ve zihinsel sağlığına olumlu katkılar sunmakta, yaşam kalitesini artırmaktadır. Parkta yer alan eğitim etkinlikleri özellikle çocuklar ve gençler için, parka "dış mekân dersliği" özelliği kazandırmaktadır. Park ayrıca turizm ve kentsel kimlik açısından önemli bir yere sahiptir.

Tartışma ve Sonuç

Teardrop Park, içerisinde yer aldığı çevrenin prestijini ve ekonomik değerini artıran cazip bir parktır. Bu konuda parkın tasarımın üslubu yanında konumu ve içerisinde park programları kapsamında ele alınan etkinlikler önemli rol oynamaktadır. Park yönetiminin parkın yakın çevresinde yer alan lise ile ve bir takım kulüp ve derneklerle ortak olarak gerçekleştirdiği etkinlikler kimi zaman ücretli olabilmekte, elde edilen gelir yine parkın sürdürülebilirliği için kullanılmaktadır. Parkın yürüyüş, aktif oyun gibi olanaklar sağlayan tasarımı fiziksel aktivite sağlayarak sağlık açısından faydalar sunmaktadır. Park yönetimi tarafından sıkça okullarla, sivil toplum kuruluşları ile işbirliği halinde eğitim, kültür ve sanat etkinlikleri gerçekleştirilmektedir. Park, farklı tasarım üslubuyla kentte alternatif bir rekreasyonel alan teşkil etmektedir. Ayrıca park yoğun konut iş ve ticaret etkinliklerinin yer aldığı dünyanın en büyük metropollerinden birinde Central Park'ın küçültülerek minyatürize edilmesi fikrinden doğan dingin bir vaha özelliğindedir. Bu özelliği ile park bulunduğu kentsel çevreye ve daha üst ölçekte ise kente bir kimlik katmaktadır (Valkenburgh 2010).

Kaynaklar

- Amin, A. (2006). *Collective culture and urban public space*. <http://www.publicspace.org/en/text-library/eng/b003-collective-culture-and-urban-public-space> adresinden erişildi.
- ASLA Professional Awards (2017) <https://www.asla.org/2009awards/001.html> adresinden elde edildi.
- Bpcparks (2016). <https://bpcparks.org/event/wednesdays-in-teardrop-2/2017-08-16/> adresinden erişildi.
- Bpcparks (2017). <https://bpcparks.org/whats-here/parks/teardrop-park/> adresinden erişildi.
- Berrizbeitia, A. (2009). *Michael Van Valkenburgh Associates: Reconstructing Urban Landscapes*. New Heaven:Yale University Press.
- Botkin, D. B. and Keller, E. A. (1995). *Environmental science, earth as a living planet*. John Villey and Sons: New York.

-
- Cheryl, A. (1994). *Context and connection: evaluating succes in urban parks*. The Thesis of Master of Landscape Architecture. Faculty of the Graduate School of The University of Texas at Arlington.
- Conway, H., 1991. *People's parks: the design and development of victorian parks in Britain*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Cranz, G., 1991. *Four models of municipal park design in the united states*. Edited by S. Wredw, W.H. Adams. Denatured Visions. Museum of Modern Art, New York. U.S.A.
- Cranz, G. and Boland, M., 2004. Defining the sustainable park: a fifth model of urban parks. *Landscape Journal*. 23 (2): 102-120. Doi:10.3368/lj.23.2.102.
- Çınar (2008). Kent parklarının rekreasyonel yönden yeterliliği üzerine Fethiye-Muğla kent parkları örneğinde bir araştırma. *Adnan Menderes Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi*. 5(2):33-38.
- Harnik, P. (2003). *The excellent city park system*, Washington: Trust for Public Land.
- Huxley, T. (2010). Sözlü Görüşme. Battery Park City Parks–Interview- 75 Battery Place New York, NY 10280
- Kale, İ. (1990). *Physical and social transformation of urban green space*. Yüksek Lisans Tezi. Master of Science in Urban Design in the Department of City and Regional Planning. The Graduate School of Natural and Applied Science of the Middle East Technical University. Ankara.
- Huang, M. B. (1996). *Public perception and social value estimation of urban parks in Taipei City*. Ph. D. Thesis. University of California, Los Angeles.
- Oğuz, D. (1998). *Kent parkı kavramı yönünden Ankara kent parklarının kullanım olgusu üzerinde bir araştırma*. Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Ankara.
- Panagianos, I. (2015). Battery Park City. <https://www.dnainfo.com/new-york/20150818/battery-park-city/new-bpc-parks-head-named-after-controversial-exit-of-longtime-parks-leader> adresinden erişildi.

- Panagopoulos 2008. *Opportunities for sustainable design in renovation of the Stanaway Park, Dublin, Ireland*. 1st WSEAS International Conference Landscape Architecture. (LA '08) (ss. 81-85). Algarve, Portugal. June 11-13 2008.
- Peters, K., Elands, B., Buijs, A. (2010). Social interactions in urban parks: stimulating social cohesion? *Urban Forestry and and Urban Greening*. 9(2): 93-100. <https://doi.org/10.1016/j.ufug.2009.11.003>
- Shuyler, D., 1986. *The new urban landscape: the redefinition of city form in nineteenth century America*. The John Hopkins University Press: London.
- Pinterest (2017). <https://br.pinterest.com/pin/467248530075433985/> adresinden elde edildi.
- Van Valkenburgh, M. (2010). Sözlü görüşme – Interview with Michael Van Valkenburgh- MVVA Associates, Brooklyn, New York.
- Yıldızcı A. C. ve Yücel G. F. 2006. Kent parkları ile ilgili kalite kriterlerinin oluşturulması. *İtü dergisi/â[SEP]mimarlık, planlama, tasarım*. 5 (2). Kısım:2, 220-230 Eylül 2006.

Kaynakça Bilgisi / Citation Information

Öztürk-Kurtaslan, B. (2017). Başarılı kent parkı planlama ve yönetimi yaklaşımının teardrop park (new york) örneğinde araştırılması. *OPUS – Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 7(13), 742-760.